Professor Yashwant Sumant (1955-2015)

प्रा. यशवंत सुमंत (१९५५–२०१५) हे राज्यशास्त्र आणि लोकप्रशासन विभागात जून १९८९ मध्ये रूजू झाले. त्याआधी त्यांनी दहा व ाँहून अधिक काळ मॉडर्न महाविद्यालयात अध्यापन केले होते. तेव्हापासूनच विद्यार्थिप्रिय शिक्षक म्हणून त्यांनी लौकिक मिळविला होता. याच काळात जातिसंस्थेचे समाजशास्त्र आणि धर्मचिंतनातील सार्वजनिक आणि राजकीय आशय या अभ्यासवि यांकडे प्रा. सुमंत आकर् ित झाले आणि हे दोन्ही मद्दे पुढील काळात त्यांच्या लेखन आणि चिंतनाचे मध्यवर्ती वि ाय राहिले. विद्याशास्त्रीय (अकादमिक) लिखाणाइतकेच सार्वजनिक हस्तक्षेप आणि विचार–जागृती हे महत्त्वाचे आहेत असे त्यांचे ठाम मत होते आणि त्यासाठी ते सातत्याने भा ाणे, शिबिरे, यांच्याद्वारे आणि सार्वजनिक संस्थांच्या आणि चळवळींच्या जडणघडणीद्वारे व्यापक सार्वजनिक क्षेत्रांशी संलग्न राहिले.

राज्यशास्त्र विभागात प्रगत अध्ययन केंद्राचे समन्वयक म्हणून (२००८–२०१३) आणि विभागप्रमुख म्हणून (२००८ ते २०११,२०१२–१३ आणि एप्रिल २०१४ पासून मृत्यूपर्यंत)त्यांनी प्रशासकीय जबाबदा–या सांभाळल्या. तसेच विद्यापीठ पातळीवर देखील गुणवत्ता ाश्वती समिती (IQAC)सारख्या व अन्य अनेक समित्यांवर त्यांनी काम केले. २०१४ पासून ते विद्यापीठाच्या अधिसभेचे देखील सभासद होते. महारा ट्रातील अनेक विद्यापीठांच्या राज्यशास्त्र अभ्यास मंडळाचे तज्ञ म्हणून त्यांनी काम केले आहे. राज्य पाठ्यपुस्तक मंडळाच्या म्हणजे बालभारतीच्या नागरिक ाास्त्र वि ायाच्या पुस्तकांच्या निर्मितीमध्ये त्यांचा मोठा सहभाग राहिला आहे. महारा ट्र राज्यशास्त्र परि ादेचे अध्यक्षपद (२०१२), विचारवेध संमेलनाचे अध्यक्षपद (२००५), महारा ट्र फांउडेशनचा समाज गौरव पुरस्कार (२००५),यासारख्या बहुमानांनी प्रा. सुमंत हे सन्मानित झाले होते.

महारा ट्रातील जातिसंस्थावि ायक विचार (१९८८), 'माणूस' या नियतकालिकातील निवडक राजकीय लेखांचा संग्रह (१९९८), साप्ताहिक साधनामधील निवडक लेखांचे खंड (२००७), इत्यादींच्या संपादनात प्रा. सुमंत यांचा सहभाग होता. स्वामी विवेकानंद: साधक की हिंदुत्वाचे प्रचारक ? (सातारा, आंबेडकर अकादमी, २०००), Political Ideas of Senapati Bapat (पुणे, राज्यशास्त्र विभाग, पुणे विद्यापीठ, १९९५) या त्यांच्या पुस्तिका कार्यकर्ते आणि विद्यार्थी यांना नेहेमीच उपयुक्त ठरल्या आहेत. मिळून सा–याजनी या नियतकालिकातील स्त्रीवादावरील त्यांची लेखमाला देखील वाचकांमध्ये नावाजली गेली होती. त्यांच्या लेखांचा 'धर्मचिंतन हा संग्रह लवकरच प्रकाशित होणार आहे.

राज्यशास्त्राची प्रा. सुमंत यांची दृ टी ही व्यापक सामाजिक संदर्भ आणि आंतरविद्याशाखीय चौकट यांच्यामुळे बहूमितीय बनलेली होती. आपल्या विपुल मराठी लिखाणाचा वारसा त्यांनी मागे ठेवला आहे. आणि त्यांचे कार्य, विचार आणि समकालीन समाजाबद्दलची कळकळ ही त्यांची वैशि ट्ये त्यांचे सहकारी आणि विद्यार्थी यांना सतत दिशा देतील यात ांका नाही.

प्राध्यापक सुमंत यांचे दिनांक ११ एप्रिल २०१५ रोजी वयाच्या साठाव्या व र्ी अकाली आणि अकल्पितपणे निधन झाले. त्यांच्या निधनामुळे सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ आणि विशे ात: राज्यशास्त्र आणि लोकप्रशासन विभाग यांची मोठी हानी झाली आहे. या सभेला उपस्थित असलेले त्यांचे इतर सर्व सहकारी, माजी विद्यार्थी व चाहते तसेच राज्यशास्त्र विभागातील सर्व विद्यार्थी व त्यांचे सहकारी प्रा. सुमंत यांच्या निधनाचे अतीव दु:ख व्यक्त करीत असून त्यांच्या कुटुंबियांना हा आघात सहन करण्याचे मनोबल प्राप्त व्हावे अशी आम्ही आशा करीत आहोत.